

Маріупольський державний університет
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**Інформація про діяльність
наукової бібліотеки МДУ
у 2015 році**

Маріуполь – 2016

У звітному році свою *головну мету* бібліотека бачила в документальному та інформаційному забезпеченні навчальної та наукової діяльності університету.

Основними напрямками діяльності були:

- бібліотечне та інформаційно-довідкове забезпечення навчально-виховної, наукової діяльності університету;
- впровадження та використання новітніх інформаційних технологій;
- розвиток власних інформаційних ресурсів;
- надання інформаційно-бібліотечних послуг;
- сприяння інтеграції науки університету до світової інформаційної наукової комунікації;
- виховання інформаційної культури у студентської молоді;
- культурно-просвітницька діяльність;
- науково-дослідна діяльність;
- корпоративна діяльність та співробітництво з бібліотеками, установами та організаціями зарубіжжя і країни.

Виконанню поставлених завдань сприяла робота дорадчих органів бібліотеки: рада при директорі та науково-методична рада.

Штат бібліотеки залишався без змін, і на 01.01.2016 року складається з 27 співробітників з вищою спеціальною або гуманітарною освітою.

Бібліотека має розвинуту *структуру*, до складу якої входять 5 відділів з секторами, 2 абонементи, 4 читальні зали з комп'ютеризованими читацькими місцями.

Упродовж року студенти, викладачі, аспіранти відвідали бібліотеку 131 307 разів.

Фонд бібліотеки має універсальний характер, який комплектується вітчизняними, іноземними документами відповідно до спеціальностей та наукової діяльності університету.

Всього за звітний рік до фонду бібліотеки надійшло 3 046 примірників (1 436 назв) нових видань і на початок 2016 року фонд складає 156 653 тис. примірників. Було передплачено 95 журналів, зараз загальний фонд періодичних видань бібліотеки нараховує 386 назву, з них наукових – 267. Пріоритетними напрямками комплектування фонду бібліотеки залишилися комплектування її

наукового фонду (до 50 % від загальної кількості нових надходжень) та комплектування виданнями українською мовою (понад 90 % від загальної кількості нових надходжень).

Рис. 1. Фонд бібліотеки на 01.01.2016 (у відсотках)

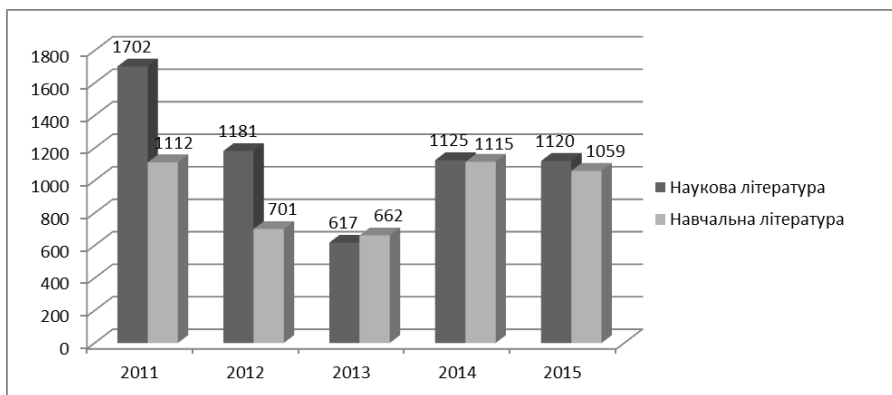

Рис. 2. Надходження наукової та навчальної літератури до наукової бібліотеки МДУ (2011–2015 рр., прим.)

Протягом року до бібліотеки надійшло 171 прим. (106 назв) праць викладачів університету, і на 01.01.2016 їх загальний обсяг складає 10 759 прим. (1 185 назв).

У 2015 році було закуплено навчальної та наукової літератури для кафедр:

- Міжнародної економіки (28 961 грн.);
- Соціальних комунікацій (20 261 грн.);
- Історичних дисциплін (19 872 грн.);
- Математичних методів та системного аналізу (19 790 грн.);

- Господарського, цивільного та трудового права (15 268 грн.);
- Російської філології та перекладу (13 094 грн.);
- Міжнародних відносин та зовнішньої політики (12 691 грн.);
- Німецької філології (9 875 грн.);
- Менеджменту (9 852 грн.);
- Практичної психології (8 494 грн.);
- Англійської філології / Англійської мови та перекладу (7 525 грн.);
- Освітнього менеджменту та педагогіки (6 375 грн.);
- Політології, філософії та соціології (6 369 грн.);
- Української філології (4 583 грн.);
- Раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища (3 575 грн.);
- Економіки та фінансово-економічної безпеки (2 294 грн.);
- Конституційного, адміністративного та міжнародного права (1 437 грн.);

Всього на придбання книг та періодичних видань у звітному році було витрачено 190 574 грн.

Таблиця 1

**Фінансові витрати на придбання книг
і періодичних видань (грн.)**

Рік	Книги	Періодичні видання	Загалом
2015	158 615	49 064	190 574
2014	54 179	3 714	57 893
2013	28 664	28 733	57 399

У звітному році з бібліотечного фонду було виключено 2 340 прим. книг з причин застарілості, зношеності, втрати читачами. Це планова робота, спрямована на своєчасне очищення фонду.

Проблемою у комплектуванні бібліотечного фонду залишилася відсутність закупівлі видань на електронних носіях інформації.

Сучасне інформаційне забезпечення навчальної та наукової діяльності університету неможливе без використання електронних інформаційних ресурсів. Бібліотека використовує власні електронні інформаційні ресурси, ресурси Інтернету та тестові доступи до комерційних електронних ресурсів. Передплачених світових баз даних бібліотека не має.

Власні електронні інформаційні ресурси бібліотеки створюються на основі інформаційно-бібліотечної програми ІРБІС-64

та складаються з Електронного каталогу, Електронної картотеки статей, Електронної бібліотеки, баз даних «Праці викладачів МДУ», «МДУ у засобах масової інформації» та ін. Їх обсяг за звітний рік збільшився на більш ніж 10 тис. записів і на початок 2016 року становить 133 тис.

Бібліотека приймає участь у проєктах:

- «Придніпровський корпоративний каталог»;
- «ІРБІС-корпорація»;
- «Зведена база періодичних видань бібліотек м. Маріуполя».

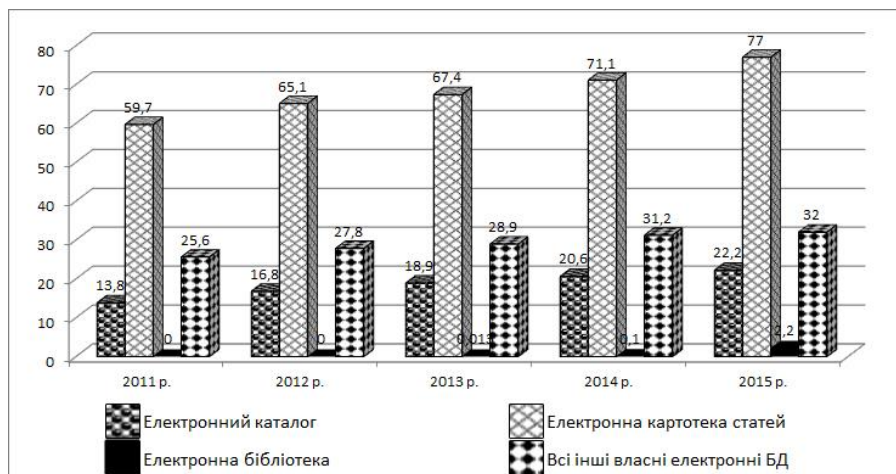

Рис. 3. *Власні електронні ресурси наукової бібліотеки МДУ (тис. записів)*

Бібліотека має *власне інформаційне представництво* в мережі Інтернет:

- сайт (<http://libr-margu.narod.ru/>);
- блоги:

Библио.net (<http://bibliobzor.blogspot.com/>);

БиблиОпус (<http://literaturhjobzor.blogspot.com/>);

- інформаційні сторінки у соціальних мережах:

ВКонтакте (http://vk.com/club_librmargu/);

FaceBook (<https://www.facebook.com/biblio.nauk/>).

Динаміка відвідувань *сайту* бібліотек зростає, розширюється географія відвідувань. За 2015 р. сайт відвідали 8,5 тис. разів з України та 31 країни світу.

На сайті бібліотеки представлені документальні та інформаційні ресурси бібліотеки, послуги, різні види бібліографічної та аналітичної інформації. Сторінка сайту «*На допомогу науковцю*» дає огляд найвідоміших реферативних баз даних Інституту наукової інформації (ISI) Web of Sciences, Web of Knowledge, реферативної бази даних Scopus видавництва Elsevieri, Index Copernicus (IC) та ін., містить інформацію про заходи з підвищення наукометричних показників праць авторів. Сторінка бібліотеки у Facebook «*Бібліотека – науковцю*» є однією з дійових форм надання інформації з питань наукової, науково-дослідної діяльності.

Також 2015 р. було розпочато роботу з додатковими ресурсами, які представляють бібліотеку в мережі Інтернет, це: SlideShare, PinMe, Pinterest.

У звітному році викладачі та студенти мали змогу користуватися інформаційними ресурсами вільного доступу у мережі Інтернет та *тестовими доступами* до вітчизняних та світових комерційних електронних інформаційних ресурсів:

Таблиця 3

Тестові доступи до комерційних інформаційних ресурсів у 2015 році

Вид тестового доступу	Електронні інформаційні ресурси	Термін надання
Постійні	Центр учбової літератури (Україна)	протягом року
	JournalTOCs (Великобританія)	протягом року
	Polpred.com. Огляд ЗМІ (Росія)	протягом року
	Університетська інформаційна система «УІС РОСІЯ»	протягом року
	ЛитРес (Росія)	протягом року
Обмежені	Expertus (Україна)	з 05.03.2015 до 27.01.2016
	BiblioRossica (Росія)	з 16.03.2015 до 20.04.2015

Для викладачів кафедр італійської мови, культурології та інформаційної діяльності, викладачів факультету іноземних мов були проведені *семінари* «Рекомендації з пошуку журналів у міжнародних наукометричних базах даних». Для студентів факультетів

проводилися теоретичні та практичні *заняття* за темами «Електронні ресурси НБ МДУ: пошук інформації», «Довідково-пошуковий апарат НБ МДУ», «Принципи пошуку інформації в Інтернеті», «Бібліографічний опис документів в списку використаних джерел», «Правила оформлення наукових робіт».

Також протягом року було підготовлено 105 бюлетенів нових надходжень, присвоєно 1 586 індексів УДК, 876 індексів ББК до наукових робіт викладачів та студентів університету, виконано 6 190 бібліографічних та фактографічних довідок. Бібліотекою здійснювалися інформаційні супроводи науково-практичних конференцій та семінарів, що проводилися кафедрами.

У звітному році бібліотекою було продовжено роботу з *інтеграції серій «Вісника Маріупольського державного університету»* до світового наукового інформаційного простору за напрямками:

- інтеграція у наукометричні бази даних та пошукові системи, які надають оцінку якості виданням, відстежують цитування опублікованих робіт, складають рейтинги публікацій авторів та наукових установ;
- надання повнотекстового доступу до серій «Вісника Маріупольського державного університету» за допомогою вітчизняних і зарубіжних електронних бібліотек та зарубіжної наукової періодики;
- розміщення інформації про серії видання у вітчизняних та світових бібліографічних базах даних.

Упродовж року тривала *співпраця* з міжнародними наукометричними базами даних Index Copernicus, а також з «Електронною бібліотекою» (Cyberleninka), що надало можливість інтеграції «Вісника Маріупольського державного університету» до відкритих міжнародних репозитаріїв наукової інформації: Google Scholar, OCLC WorldCat, Соционет, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Registry of Open Access Repositories (ROAR), The Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR).

У цьому році всі серії «Вісника Маріупольського державного університету» включено до каталогу періодичних видань Ulrich's Periodicals Directory, а серію «Економіка» – до спеціалізованої наукометричної бази даних США Research Papers in Economics (RePEc).

**Рейтинг наукової якості серій «Вісника
Маріупольського державного університету» за версією
Index Copernicus International
(динаміка за 2012–2014 рр.)**

Назви серій	ISSN	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Економіка	2226-2822	2.76	3.51	42.87
Історія. Політологія	2226-2830	4.47	4.92	39.66
Філологія	2226-3055	4.74	29.95	38,82
Право	2226-3047	3.11	3.42	37,32
Філософія, Культурологія, Соціологія	2226-2849	2.81	3.09	33,64

**Рейтинг серій «Вісника МДУ» у порівнянні з іншими науковими
журналами ВНЗ України аналогічних напрямків
(за даними Index Copernicus International за 2014 р.)**

Рейтинг Вісника МДУ	Рейтинги наукових журналів інших ВНЗ	
	Max.	Min.
38,82 Філологія	72,05 Русская филология. Вестник ХНПУ имени Г.С. Сковороды	38,10 Науковий вісник Мукачівського державного університету
39,66 Історія. Політологія	64,29 Схід (Інститут економіки і промисловості НАН України, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, Український культуролог. центр, Запорізький нац. університет)	32,48 Наукові праці Кам'янець- Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки.
42,87 Економіка	85,65 Economic Processes Management (Сумський державний університет)	22,34 Сучасні проблеми економіки і підприємництва (Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут")
37,32 Право	56,74 Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник. «Повітряне і космічне право»	27,34 Медичне право (Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького)
33,64 Філософія. Культурологія. Соціологія	76,78 Праці Одеського політехнічного університету	35,94 Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія (Чернігівський національний технологічний університет)

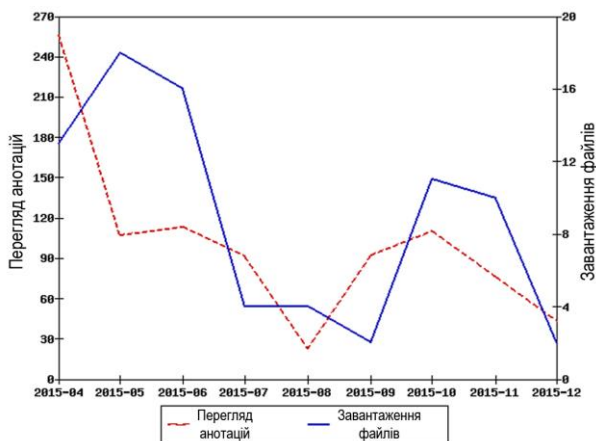

Рис. 3. **Статистика завантажень та звернень у міжнародній наукометричній базі RePec до видання «Вісник Маріупольського державного університету. Сер. :Економіка» за 2015 р.**

Співпраця з Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського здійснювалась за напрямками:

- для формування бази даних «Наукова періодика України» нашою бібліотекою надаються тексти всіх номерів серій «Вісника Маріупольського державного університету» постатейно у форматі pdf;
- в рамках проекту «Бібліометрика української науки», починаючи зі звітнього року, надається інформація про наукові профілі науковців МДУ у пошуковій системі Google Scholar.

З метою подальшої інтеграції університетської науки до світового наукового інформаційного простору бібліотекою у звітньому році розпочата робота зі створення *інституційного репозитарію* «Електронний архів праць викладачів Маріупольського державного університету».

Науково-дослідна робота бібліотеки була спрямована на проведення досліджень з питань організації та використання фонду, інформаційної діяльності та краєзнавства. Були проведені аналізи оновлення фондів за 2012–2014 роки, книгозабезпечення навчальними підручниками дисциплін фахової підготовки, розроблено алгоритм створення віртуальних екскурсій. Фахівці бібліотеки працювали над

створенням *бібліографічних покажчиків* серій «Праці вчених МДУ», «Публікації кафедр МДУ», «Фонд рідкісної та цінної книги наукової бібліотеки МДУ», «Маріупольський державний університет: інформ-моніторинг ЗМІ». В межах співпраці з Маріупольським краєзнавчим музеєм і Маріупольською спілкою краєзнавців були представлені доповіді «Електронні ресурси НБ МДУ краєзнавчого характеру у мережі Інтернет», «З досвіду проведення віртуальних краєзнавчих екскурсій НБ МДУ».

Для віртуальних екскурсій були розроблені презентації:

- «Блукаючи пам'ятники міста Маріуполя. З історії встановлення і переносу пам'ятників поетам, письменникам, художникам»;
- «З історії пам'ятників Маріуполя. За матеріалами краєзнавчих видань та Інтернет-ресурсів»;
- «Маріупольський готичний замок та Гамперський узвіз очима художників, фотографів та місцевих жителів»;
- «Маріуполь. Матеріали для пішохідних екскурсій історичним центром міста»;
- «Перелік будинків, рекомендованих у 1994 р. до списку пам'яток архітектури місцевого значення міста Маріуполя».

Огляд роботи бібліотеки за напрямками архітектурного краєзнавства і некрополістики було надано під час участі у телепрограмі каналу МТВ.

Бібліотекою були проведені *семінари* з питань науково-дослідної діяльності, авторського права в бібліотеках, технології проведення санітарних днів. Також бібліотека стала організатором *міської науково-практичної конференції* «Бібліотеки вищих навчальних закладів Маріуполя: сучасні тенденції розвитку» та співорганізатором науково-практичної конференції «Бібліотеки Маріуполя: оцінюючи минуле, бачити майбутнє».

Значна увага приділялась *культурно-просвітницькій роботі*. Протягом року для користувачів постійно діяли *виставки* нових надходжень літератури, було організовано 3 віртуальні та 143 книжково-ілюстративні виставки: тематичні, персоналії, до пам'ятних дат світової, вітчизняної історії та культури.

Було проведено 11 *заходів*, які у значній мірі визначалися замовленнями кафедр та уподобаннями студентів. Це – брейн-ринг «Сторінками історії», дискусія стосовно молодіжних субкультур «Персонажі паралельної реальності: хто вони?», медіа-вернісаж

«Майстер лікуючих красок», присвячений творчості А. Куїнджи, пізнавальна програма «Англомовні письменники», квест «Острів скарбів», вечори історії «Розповіді про невідомих героїв» та ін.

Також заходи проводилися не тільки у стінах університету, а й поза його межами за проханнями бібліотек, установ та шкіл міста. У своїй більшості вони були пов'язані з краєзнавчою діяльністю і стали результатом науково-дослідної роботи. Так, для учасників програми міжнародних резиденцій Architecture Ukraine було проведено *пішохідну екскурсію* вулицями старої частини Маріуполя. Разом з міською ініціативною групою «Разом» проводилися пішохідні краєзнавчі екскурсії для маріупольських школярів і студентів, які стали фіналістами конкурсу творчих і дослідницьких робіт серед дітей, юнацтва та студентської молоді в рамках проекту «Маріуполь – це Україна».

Основні завдання на 2016 рік:

- документальне та інформаційне забезпечення наукової та навчальної діяльності університету;
- розвиток власних електронних інформаційних ресурсів;
- організація та подальший розвиток інституційного репозитарію (електронного архіву праць викладачів);
- сприяння інтеграції видань університету до міжнародних наукометричних баз даних;
- корпоративна діяльність та співробітництво з бібліотеками, видавництвами, установами та організаціями зарубіжжя і країни;
- проведення міської науково-практичної конференції «Видавнича діяльність бібліотек: основні тенденції та перспективи розвитку».

Проект

Рішення засідання ректорату Маріупольського державного університету
з питання

«Про результати роботи наукової бібліотеки у 2015 році»

15 лютого 2016 р.

Заслухавши інформацію директора наукової бібліотеки, ректорат

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Визначити задовільною роботу наукової бібліотеки за основними напрямками діяльності у 2015 році.

2. Продовжити комплектування фонду бібліотеки новою навчальною та науковою літературою за спеціальностями університету.

Відп.: зав. відділу комплектування та наукової обробки документів, зав. кафедр

Термін: постійно

3. Кафедрам замовляти електронні підручники з дисциплін фахової підготовки для формування електронного фонду бібліотеки.

Відп.: зав. кафедр, зав. відділу комплектування та наукової обробки документів.

Термін: постійно

4. Продовжити роботу з формування власних електронних ресурсів бібліотеки (електронного каталогу, електронної бібліотеки, баз даних та ін.).

Відп.: зав. відділу інформаційних технологій, зав. інформаційно-бібліографічного відділу.

Термін: постійно

5. З метою забезпечення якості дистанційної форми навчання студентів розмістити на порталі дистанційного навчання посилання на електронні ресурси бібліотеки.

Відп.: начальник відділу дистанційного навчання, зав. відділу інформаційних технологій.

Термін: II кв. 2016 р.

6. Забезпечити доступ користувачів бібліотеки до електронних світових наукових та навчальних інформаційних ресурсів.

Відп.: зав. інформаційно-бібліографічного відділу, зав. відділу інформаційних технологій.

Термін: постійно

7. Продовжити роботу з інтеграції видань університету до світового інформаційного простору.

Відп.: зав. відділу інформаційних технологій.

Термін: постійно

8. Розробити пакет документів з організації електронного архіву праць викладачів (репозитарію).

Відп.: директор наукової бібліотеки

Термін: до 01.04.2016